

Regeringens proposition

2002/03:97

Godkännande av ändringar i EG:s regler om val till
Europaparlamentet, m.m.

Prop.
2002/03:97

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 22 maj 2003

Göran Persson

Pär Nuder
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner rådets beslut 2002/772/EG, Euratom av den 25 juni 2002 och av den 23 september 2002 om ändring av akten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet som utgör en bilaga till beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom (valrättsakten). Som en följd av godkännandet föreslås ändringar i vallagen (1997:157) som bl.a. innebär att vissa ytterligare ämbeten och uppdrag blir oförenliga med att vara ledamot av Europaparlamentet. Vidare föreslås en ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

I propositionen föreslås också att valsedlar utan partibeteckning skall redovisas särskilt i den offentliga valstatistiken.

De lagändringar som är föranledda av beslutet om ändring av valrättsakten föreslås träda i kraft den dag regeringen bestämmer. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i vallagen (1997:157)	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen .	7
3	Ärendet och dess beredning.....	10
4	EG:s regler om val av ledamöter till Europaparlamentet	11
4.1	Valrättsakten	11
4.1.1	Bakgrund.....	11
4.1.2	Nuvarande lydelse.....	11
4.2	Beslutet om ändringar i valrättsakten	12
4.2.1	Bakgrund.....	12
4.2.2	Ändringsbeslutets innehåll.....	13
4.2.3	Sveriges tillträde till beslutet om ändring av valrättsakten	15
4.3	Ändring i vallagen (1997:157).....	17
4.4	Ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.....	18
5	Redovisning av valsedlar som saknar partibeteckning.....	19
5.1	Bakgrund.....	19
5.2	Överväganden	19
6	Ekonomiska konsekvenser	21
7	Författningskommentar	22
7.1	Förslaget till lag om ändring i vallagen (1997:157).....	22
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen	22
Bilaga 1	Valsystemet för val av Europaparlamentets ledamöter	23
Bilaga 2	Akt om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet.....	27
Bilaga 3	Rådets beslut 2002/772/EG, Euratom av den 25 juni 2002 och av den 23 september 2002 om ändring av akten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet, som utgör en bilaga till beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom	32
Bilaga 4	Sammanfattning av delar av 1999 års författningsutrednings betänkande Offentliga valförberedelser (SOU 2001:99).....	37
Bilaga 5	Delar av 1999 års författningsutrednings författningsförslag i betänkandet Offentliga valförberedelser (SOU 2001:99).....	38
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanser (SOU 2001:99)	40
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 maj 2003	41

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2002/03:97

Regeringen föreslår att riksdagen

1. godkänner rådets beslut 2002/772/EG, Euratom av den 25 juni 2002 och av den 23 september 2002 om ändring av akten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet, som utgör en bilaga till beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom,

2. antar regeringens förslag till lag om ändring i vallagen (1997:157) samt

3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i vallagen (1997:157)

Häriigenom föreskrivs att 18 kap. 14, 15 och 71 §§ vallagen (1997:157)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

14 §

När den centrala valmyndigheten har fördelat mandaten mellan partierna och utsett ledamöter eller företrädare och ersättare skall valresultatet tillkännages genom att det kungörs i Post- och Inrikes Tidningar. Därmed är valet avslutat.

När den centrala valmyndigheten har fördelat mandaten mellan partierna och utsett ledamöter eller företrädare och ersättare skall valresultatet tillkännages genom att det kungörs i Post- och Inrikes Tidningar. *Kungörelsen skall dessutom innehålla uppgifter om antalet giltiga och ogiltiga valsedlar och om antalet valsedlar som är ogiltiga därför att de saknar partibeteckning.* Därmed är valet avslutat.

Det skall också kungöras i Post- och Inrikes Tidningar, när nya ledamöter och ersättare utsetts enligt 58–60 §§ eller nya företrädare och ersättare utsetts enligt 67–69 §§.

15 §

När länsstyrelsen har fördelat mandaten mellan partierna och utsett ledamöter och ersättare skall valresultatet kungöras genom att protokollet läggs fram för granskning. Därmed är valet avslutat.

När länsstyrelsen har fördelat mandaten mellan partierna och utsett ledamöter och ersättare skall valresultatet kungöras genom att protokollet läggs fram för granskning. *Protokollet skall dessutom innehålla uppgifter om antalet giltiga och ogiltiga valsedlar och om antalet valsedlar som är ogiltiga därför att de saknar partibeteckning.* Därmed är valet avslutat.

Detsamma skall gälla när nya ledamöter och ersättare utsetts enligt 61–66 §§.

När nya ledamöter och ersättare utsetts enligt 61–66 §§ *skall detta också kungöras genom att protokollet läggs fram för granskning.*

¹ Vallagen omtryckt 2002:68

71 §²

Uppdraget som företrädare i Europaparlamentet är inte förenligt med att vara

- ledamot av regeringen i en medlemsstat,
- ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission,
- domare, generaladvokat eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas domstol,
- ledamot av Europeiska revisionsrätten,
- medlem av *rådgivande kommittén i Europeiska kol- och stålgemenskapen* eller av Ekonomiska och sociala kommittén i Europeiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen,
- medlem av sådana kommittéer eller andra organ som har tillsatts enligt fördragen om upprättandet av *Europeiska kol- och stålgemenskapen*, Europeiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen för att förvalta gemenskapernas medel eller för att utföra en permanent och direkt förvaltningsuppgift,
- styrelseledamot, direktionsledamot eller anställd i Europeiska investeringsbanken, eller
- tjänsteman eller *annars* anställd i aktiv tjänst inom Europeiska gemenskapernas institutioner eller *till dessa knutna fackorgan*.

Uppdraget som företrädare i Europaparlamentet är inte förenligt med att vara

- *ledamot av ett nationellt parlament,*
- ledamot av regeringen i en medlemsstat,
- ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission,
- domare, generaladvokat eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas domstol *eller förstainstansrätt,*
- *ledamot i Europeiska centralbankens direktion,*
- ledamot av Europeiska revisionsrätten,
- *EU-ombudsman,*
- medlem av Ekonomiska och sociala kommittén i Europeiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen,
- medlem av sådana kommittéer eller andra organ som har tillsatts enligt fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen för att förvalta gemenskapernas medel eller för att utföra en permanent och direkt förvaltningsuppgift,
- styrelseledamot, direktionsledamot eller anställd i Europeiska investeringsbanken, eller
- tjänsteman eller *annan* anställd i aktiv tjänst inom Europeiska gemenskapernas institutioner eller *i organ som är knutna till dem, eller i Europeiska centralbanken.*

² Senaste lydelse 2002:68

Denna lag träder såvitt avser 18 kap. 71 § vallagen (1997:157) i kraft den dag regeringen bestämmer. Lagen i övrigt träder i kraft den 1 januari 2004. Prop. 2002/03:97

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

De fördrag och andra instrument som avses i 2 och 3 §§ är:

1. Fördraget den 18 april 1951 om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen
2. Fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen
3. Fördraget den 25 mars 1957 om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen
4. Konventionen den 13 november 1962 om ändring av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen i syfte att göra den särskilda ordningen för associering av utomeuropeiska länder och territorier som behandlas i fjärde delen av detta fördrag tillämplig med avseende på Nederländska Antillerna
5. Protokollet den 8 april 1965 om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier
6. Fördraget den 22 april 1970 om ändring av vissa budgetbestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och i fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna
7. Fördraget den 22 januari 1972 om Konungariket Danmarks, Irlands, Konungariket Norges och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen
8. Beslutet av Europeiska gemenskapernas råd av den 22 januari 1972 om Konungariket Danmarks, Irlands, Konungariket Norges och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands anslutning till Europeiska kol- och stålgemenskapen
9. Fördraget den 10 juli 1975 om ändring av vissa bestämmelser i protokollet om Europeiska investeringsbankens stadga

¹ Senaste lydelse 2001:1272

10. Fördraget den 22 juli 1975 om ändring av vissa finansiella bestämmelser i fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och i fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna

11. Akten den 20 september 1976 om allmänna direkta val av företrädare i församlingen (Europaparlamentet) samt beslutet av Europeiska gemenskapernas råd av den 1 februari 1993 om ändring av nämnda akt

11. Akten den 20 september 1976 om allmänna direkta val av företrädare i församlingen (Europaparlamentet) samt beslutet av Europeiska unionens råd av den 25 juni och den 23 september 2002 om ändring av nämnda akt

12. Fördraget den 28 maj 1979 om Hellenska republikens anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen

13. Beslutet av Europeiska gemenskapernas råd av den 24 maj 1979 om Hellenska republikens anslutning till Europeiska kol- och stålgemenskapen

14. Fördraget den 13 mars 1984 om ändring av fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna i fråga om Grönland

15. Fördraget den 12 juni 1985 om Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens anslutning till Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen

16. Beslutet av Europeiska gemenskapernas råd av den 11 juni 1985 om Konungariket Spaniens och Portugisiska republikens anslutning till Europeiska kol- och stålgemenskapen

17. Europeiska enhetsakten den 17 och 28 februari 1986

18. Fördraget den 7 februari 1992 om Europeiska unionen

19. Fördraget den 24 juni 1994 om Konungariket Norges, Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning till Europeiska unionen

20. Amsterdamfördraget den 2 oktober 1997 om ändring av Fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem, med förklaring av Sverige enligt artikel K 7.2 och K 7.3 b i Fördraget om Europeiska unionen i deras lydelse enligt Amsterdamfördraget

21. Nicefördraget den 26 februari 2001 om ändring av Fördraget om Europeiska unionen, fördragen om upprättandet av Europeiska gemenskaperna och vissa akter som hör samman med dem

22. Bilagor och protokoll som hör till de fördrag och andra instrument Prop. 2002/03:97
som anges i 1-21.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

3 Ärendet och dess beredning

EG:s regler om val till Europaparlamentet

Den 15 juli 1998 antog Europaparlamentet en resolution (*bilaga 1*) om utarbetande av ett förslag till ett valsysteem som omfattar gemensamma principer för val av Europaparlamentets ledamöter (EGT nr C 292, 21.9.1998, s. 66). Resolutionen, som efter antagandet överlämnades till bl.a. Europeiska unionens råd, antogs på grundval av f.d. artikel 138.3 i Fördraget om Europeiska gemenskapen (EG-fördraget), nuvarande artikel 190.4. Enligt denna artikel skall Europaparlamentet utarbeta ett förslag till allmänna direkta val enligt en i alla medlemsstater enhetlig ordning eller i enlighet med principer som är gemensamma för alla medlemsstater. Rådet skall därefter, efter samtycke från Europaparlamentet, enhälligt fastställa bestämmelser om detta och rekommendera medlemsstaterna att anta bestämmelserna i enlighet med sina respektive konstitutionella regler.

Frågan om införande av ett valsysteem som bygger på för medlemsstaterna gemensamma principer och som samtidigt ger medlemsstaterna möjlighet att i stor utsträckning tillämpa sina egna nationella bestämmelser vid val till Europaparlamentet, har alltsedan Europaparlamentets resolution antogs år 1998 förhandlats i rådet. Regeringen har vid sammanlagt fem tillfällen informerat riksdagspartierna om hur förhandlingarna har fortskridit. Den 23 maj 2002 nåddes slutligen en politisk överenskommelse i rådet om ändringar i den redan befintliga akten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet (nedan kallad valrättsakten) som utgör en bilaga till beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom (EGT nr L 278, 8.10.1976, s. 1, *bilaga 2*). Europaparlamentet lämnade sitt samtycke till ändringsbeslutet den 12 juni 2002. Rådet antog beslutet 2002/772/EG, Euratom om ändringar den 25 juni och den 23 september 2002 (EGT nr L 283, 21.10.2002, s. 1, *bilaga 3*) och har uppmanat medlemsstaterna i EU att anta det i enlighet med sina respektive konstitutionella bestämmelser i så god tid att de nya reglerna kan tillämpas vid valet till Europaparlamentet år 2004.

Ändringsbeslutet föranleder ändringar i vallagen (1997:157) och i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen. Lagförslagen har arbetats fram i samarbete med Valmyndigheten.

Redovisning av valsedlar som saknar partibeteckning

I september 1999 beslutade regeringen direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att redovisa vissa frågor som rör regeringsformen (Ju 1999:13, dir. 1999:71). Utredningen antog namnet 1999 års författningsutredning. I mars 2000 fick författningsutredningen genom tilläggsdirektiv i uppdrag att utreda bl.a. vissa valfrågor (dir.

2000:21). I uppdraget ingick att överväga vilken giltighet valsedlar som saknar partibeteckning, blanka valsedlar, skall ha. Prop. 2002/03:97

Författningsutredningen avgav i december 2001 delbetänkandet Offentliga valförberedelser (2001:99). Betänkandet omfattar bl.a. frågan vilken giltighet valsedlar som saknar partibeteckning skall ha. En sammanfattning av avsnittet om valsedlar som saknar partibeteckning finns i *bilaga 4*. De delar av utredningens författningsförslag som behandlas i denna proposition finns i *bilaga 5*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning över yttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju/2001/8524).

4 EG:s regler om val av ledamöter till Europaparlamentet

4.1 Valrättsakten

4.1.1 Bakgrund

Bindande EG-rättsliga bestämmelser om val av ledamöter till Europaparlamentet finns främst i valrättsakten från 1976 (se *bilaga 2*). Valrättsakten har hittills ändrats fyra gånger – i samtliga fall artikel 2 som innehåller en uppräkningslista av hur många företrädare i Europaparlamentet som skall väljas för respektive medlemsstat – och då med anledning av att nya medlemmar har anslutit sig till unionen. Valrättsakten har antagits av samtliga medlemsstater i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser och ingår i det man brukar kalla EG:s primärrätt, d.v.s. den har status som fördrag. För svenskt vidkommande gäller att valrättsakten ingår i den uppräkningslista av olika gemenskapsrättsliga fördrag och andra instrument som finns i 4 § i lagen med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen (1994:1500).

4.1.2 Nuvarande lydelse

Enligt artikel 1 skall valen vara direkta och rösträtten allmän. Ingen får rösta mer än en gång (artikel 8).

Parlamentets mandattid är fem år (artikel 3.1). Valet skall förrättas under samma tidsperiod i hela unionen och den perioden skall börja en torsdag morgon och sluta närmast följande söndag (artikel 9.1). Det står medlemsstaterna fritt att välja valdag under tidsperioden. För det första direktvalet av ledamöter till parlamentet år 1979 valde rådet en viss tidsperiod i juni månad. Sedan den tidpunkten fastställts gäller den även för senare val (artikel 10.1). Om det skulle visa sig omöjligt att hålla kom-

mande val under den tidsperioden skall rådet enhälligt bestämma en annan period som då måste infalla under tiden maj – juli (artikel 10.2).

Det finns inga bestämmelser om förtidsröstning och rösträkningen får inte börja förrän röstningen i den sista medlemsstaten har avslutats (artikel 9.2).

För det fall en plats blir vakant under mandatperioden, t.ex. genom att företrädaren har förlorat sin valbarhet, skall varje medlemsstat fastställa ett förfarande för hur platsen skall besättas för återstoden av mandatperioden (artikel 12.1).

I valrättsakten finns vidare bestämmelser om vilka verksamheter som är förenliga (artikel 5) respektive oförenliga (artikel 6) med uppdraget som företrädare i Europaparlamentet samt om prövning av ledamöternas behörighet (artikel 11).

Enligt artikel 5 är uppdraget som företrädare i Europaparlamentet förenligt med att vara ledamot av parlamentet i en medlemsstat.

Enligt artikel 6 är uppdraget som företrädare i Europaparlamentet inte förenligt med att vara

- ledamot av regeringen i ett medlemsland,
- ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission,
- domare, generaladvokat eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas domstol,
- ledamot av Europeiska gemenskapernas revisionsrätt,
- medlem av Rådgivande kommittén i Europeiska kol- och stålgemenskapen eller medlem av Ekonomiska och sociala kommittén i Europeiska ekonomiska gemenskaper och i Europeiska atomenergigemenskapen,
- medlem av sådana kommittéer eller andra organ som har tillsatts enligt fördragen om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen, Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen för att förvalta gemenskapernas medel eller för att utföra en permanent och direkt förvaltningsuppgift,
- styrelseledamot, direktionsledamot eller anställd i Europeiska investeringsbanken, eller
- tjänsteman eller annan anställd i aktiv tjänst inom Europeiska gemenskapernas institutioner eller till dessa knuta fackorgan.

4.2 Beslutet om ändring av valrättsakten

4.2.1 Bakgrund

Enligt artikel 138.3 i EG-fördraget i dess lydelse enligt Maastrichtfördraget skulle Europaparlamentet lägga fram förslag till en för alla medlemsländer enhetlig ordning för allmänna direkta val till Europaparlamentet. Något sådant förslag lades dock aldrig fram. För att underlätta framtaget av ett förslag som hade förutsättningar att vinna medlemsstaternas gillande, gjordes genom Amsterdamfördraget ett tillägg till artikeln, nämligen att förslaget alternativt kan bygga på principer som är gemensamma för alla medlemsstater.

Mot denna bakgrund antog Europaparlamentet i juli 1998, alltså redan innan Amsterdamfördraget hade trätt i kraft, en resolution om utarbetandet av ett förslag till ett valsysteem som omfattar gemensamma principer för val av Europaparlamentets ledamöter. Som ovan har nämnts har frågan om införande av ett valsysteem som bygger på för medlemsländerna gemensamma principer och som samtidigt ger medlemsstaterna möjlighet att tillämpa sina egna nationella bestämmelser, härafter diskuterats i rådet. I maj 2002 kunde slutligen politisk enighet nås om ett förslag som innebär att valrättsakten ändras i flera hänseenden. Efter att Europaparlamentet lämnat sitt samtycke antog rådet den 25 juni 2002 beslutet 2002/772/EG, Euratom om ändring av valrättsakten. Den 23 september 2002 antog rådet den irländska språkversionen av ändringsbeslutet.

4.2.2 Ändringsbeslutets innehåll

Inledning

Enligt *artikel 1.1* skall i titeln till och i resten av valrättsakten orden ”företrädare”, ”företrädare i Europaparlamentet” och ”företrädarna(s)” genomgående – med undantag av artikel 13 – ersättas med ”ledamot av Europaparlamentet”, ”ledamöter av Europaparlamentet” respektive ”Europaparlamentets ledamöter(s)”.

Valsystemet karaktär

Enligt *artikel 1.2* skall nuvarande artikel 1 ersättas och i den nya artikelns första punkt slås fast att Europaparlamentets ledamöter skall väljas genom listval (valsedlar) eller ett förfarande med s.k. single transferable vote (STV), och att valsättet skall vara proportionellt. Enligt den andra punkten får medlemsstaterna tillåta listval med preferenslistor enligt bestämmelser som skall fastställas av respektive medlemsstat. I den tredje punkten stadgas att valen skall vara allmänna, direkta, fria och hemliga.

Enligt *artikel 1.3* skall nuvarande artikel 2 ersättas med tre nya artiklar, 2, 2a och 2b. Innehållet i nuvarande artikel 2 tas bort helt från valrättsakten eftersom motsvarande reglering – en uppräknings av hur många företrädare i Europaparlamentet som skall väljas för respektive medlemsstat – finns i artikel 190.2 i EG-fördraget. Enligt nya artikel 2 får medlemsstaterna upprätta valkretsar för val till Europaparlamentet eller föreskriva en indelning i andra enheter. Detta får dock inte inkräkta på valsystemets proportionella karaktär. Enligt nya artikel 2a får medlemsstaterna fastställa en lägsta tröskel för fördelning av mandaten. Tröskeln får dock inte sättas högre än fem procent av de avgivna rösterna på nationell nivå. I nya artikel 2 b stadgas att medlemsstaterna får fastställa ett tak för kandidaternas utgifter i samband med valkampanjer.

Enligt *artikel 1.4* skall första punkten i nuvarande artikel 3 utgå, övriga ändringar i artikeln är av språklig och redaktionell karaktär. Även ändringen i *artikel 1.5* är av språklig karaktär.

Enligt *artikel 1.6* skall nuvarande artikel 5 – enligt vilken det är tillåtet att samtidigt vara ledamot av Europaparlamentet och av ett nationellt parlament – upphöra att gälla.

Enligt *artikel 1.7 a)* skall det i första punkten i nuvarande artikel 6 göras ändringar – både tillägg och strykningar – i den lista över olika ämbeten och uppdrag som är oförenliga med att vara ledamot av Europaparlamentet. De ämbeten och uppdrag som skall läggas till är domare eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt, ledamot i Europeiska centralbankens direktion, EU-ombudsman, tjänsteman eller annan anställd i aktiv tjänst i organ som är knutna till Europeiska gemenskapernas institutioner, eller i Europeiska centralbanken. De som skall utgå är sådana som har anknytning till Europeiska kol- och stålgemenskapen som har upphört att gälla.

Enligt *artikel 1.7 b)* skall det i en ny andra punkt i artikel 6 uttryckligen stadgas att från och med valet till Europaparlamentet år 2004 är uppdraget som ledamot av Europaparlamentet inte förenligt med uppdraget som ledamot av ett nationellt parlament. Från detta har dock, under en övergångsperiod, undantag gjorts för ledamöter av Irlands och Storbritanniens parlament.

Ändringarna i *artikel 1.7 c)* och *d)* är av språklig och redaktionell karaktär.

Nationella regler styr valet

Enligt *artikel 1.8* skall nuvarande artikel 7 ersättas och i den nya lydelsen slås fast att valförfarandet i varje medlemsstat skall genomföras enligt nationella bestämmelser om inget annat följer av bestämmelserna i valrättsakten. I de nationella bestämmelserna kan nationella särdrag beaktas men de får inte inkräkta på valsystemets proportionella karaktär.

Tidpunkt för valet

Ändringen i *artikel 1.9 a)* innebär ett förtydligande av nuvarande artikel 9.1 på så sätt att det uttryckligen framgår att det är medlemsstaterna som bestämmer, inte bara på vilken dag i den aktuella perioden som valet skall hållas, utan också under vilken tid.

Artikel 1.9 b) innebär att nuvarande artikel 9.2 ändras så att det blir möjligt för medlemsstaterna att omedelbart påbörja rösträkningen när det nationella valet har avslutats. Däremot får medlemsstaterna inte officiellt meddela sitt valresultat innan valet har avslutats i samtliga medlemsstater. Härutöver innebär ändringen att nuvarande artikel 9.3 utgår.

Ändringen av nuvarande artikel 10.2, se *artikel 1.10 b)*, innebär att rådet – genom enhälligt beslut och efter att Europaparlamentet har hörts – kan besluta att valet skall hållas också i april månad. Enligt nuvarande lydelse kan valet hållas – förutom i juni – i maj eller juli. Ändringen innebär härutöver att rådets beslut att flytta valet måste fattas minst ett år före utgången av den femåriga valperioden.

Ändringen i *artikel 1.10 c)* innebär att hänvisningen till Europeiska kol- och stålgemenskapen i artikel 10.3 tas bort samt att hänvisningen till

Europeiska ekonomiska gemenskapen ändras till Europeiska gemenskapen. Övriga ändringar i artikel 1.10 är av språklig eller redaktionell karaktär.

Prop. 2002/03:97

Ändringen i *artikel 1.11* är en följd av övriga ändringar.

Regler om ett mandats upphörande

Enligt *artikel 1.12* skall nuvarande artikel 12 ersättas med en ny artikel. I den första punkten i den nya artikeln stadgas att en plats blir vakant när mandatet för en ledamot av Europaparlamentet upphör på grund av att ledamoten begär sitt entledigande, avsätts eller avlider, eller på grund av att mandattiden löper ut. Enligt den andra punkten skall varje medlemsstat, om inte annat följer av övriga bestämmelser i valrättsakten, fastställa lämpliga förfaranden för hur en plats som blir vakant skall besättas under återstoden av valperioden. Om det uttryckligen i en medlemsstats lagstiftning fastställs när mandattiden för en ledamot löper ut skall, enligt den tredje punkten, dennes mandat upphöra i enlighet med bestämmelserna i denna lagstiftning. Enligt den fjärde punkten skall Europaparlamentets ordförande utan dröjsmål underrätta behöriga myndigheter i den berörda medlemsstaten om en plats blir vakant på grund av att en ledamot begär sitt entledigande, avsätts eller avlider.

Slutbestämmelser

Artikel 1.13 innebär att nuvarande artikel 14 upphör att gälla.

Enligt *artikel 1.14* skall nuvarande artikel 15 ersättas och i den nya artikeln anges på vilka ytterligare språk akten har upprättats. Övriga ändringar i artikel 1.14 och i *artikel 1.15* och *1.16* reglerar vilka ändringar som görs beträffande de olika bilagorna.

Enligt *artikel 2.1* skall artiklarna i valrättsakten och dess bilagor omnumreras i enlighet med en till ändringsbeslutet bifogad tabell. Tabellen utgör en integrerad del av beslutet. Enligt *artikel 2.2* och *2.3* skall hänvisningar till artiklar i valrättsakten och dess bilagor anpassas och tolkas som hänvisningar till akten i dess omnumrerade version.

Enligt *artikel 3* skall ändringarna i artiklarna 1 och 2 träda i kraft den första dagen i den månad som följer efter medlemsstaternas antagande av bestämmelserna i beslutet i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser. Medlemsstaterna skall till rådets generalsekretariat anmäla när de genomfört sina respektive nationella förfaranden.

Enligt *artikel 4* skall ändringsbeslutet offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

4.2.3 Sveriges tillträde till beslutet om ändring av valrättsakten

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner beslutet om ändring av valrättsakten.

Skälen för regeringens förslag: Frågan om införande av ett valsysteem som bygger på för medlemsländerna gemensamma principer och som

samtidigt ger medlemsstaterna möjlighet att tillämpa sina egna nationella bestämmelser har, som ovan har nämnts, diskuterats i rådet sedan 1998. Resultatet av förhandlingarna innebär att valrättsakten ändras i flera viktiga avseenden.

Den viktigaste ändringen innebär att medlemsstaternas företrädare i Europaparlamentet i framtiden kommer att väljas enligt principer som är gemensamma för alla medlemsländer. Så har inte varit fallet tidigare och den främsta förklaringen till det är att medlemsländerna vid val till Europaparlamentet har velat tillämpa ett valsätt som så långt som möjligt liknar det som används vid val till de nationella församlingarna. Att de direktvalda företrädarna nu kan väljas enligt principer som är gemensamma för alla, samtidigt som det finns ett utrymme att tillämpa nationella regler, måste betraktas som en förbättring och ett framsteg för det europeiska samarbetet.

Ytterligare en viktig ändring är att det nu blir förbjudet att samtidigt vara ledamot av ett nationellt parlament och av Europaparlamentet, något som alltså enligt nuvarande bestämmelser i valrättsakten uttryckligen är tillåtet. För svenskt vidkommande uttalades redan i samband med det första svenska valet till Europaparlamentet år 1995 att ”vart och ett av uppdragen som riksdagsledamot och företrädare i Europaparlamentet är emellertid i sig så betungande att dubbla mandat redan av den anledningen knappast kan komma i fråga. Man bör därför kunna räkna med att om en riksdagsledamot blir invald i Europaparlamentet, han eller hon frånträder uppdraget som riksdagsledamot” (prop. 1994/95:154, s. 32). Detta synsätt återspeglas nu alltså i ändringsbeslutet.

Härtill kommer att ändringen innebär att det blir möjligt att hålla val till Europaparlamentet också i april månad. Nuvarande period, i mitten av juni, är för svenskt vidkommande olycklig såtillvida att skolornas sommarlov då har inletts och många har påbörjat sina sommarsemestrar. I det senaste valet till Europaparlamentet år 1999 uppgick t.ex. det svenska valdeltagandet till 38,8 % medan det genomsnittliga valdeltagandet i hela EU uppgick till 49,9 %. I rådet har det förts diskussioner om att flytta valet till i maj månad men någon enighet har hittills inte kunnat nås, främst på grund av svårigheterna att hitta en i samtliga länder helgfri period i maj. När det nu blir möjligt att hålla valet också i april ökar naturligtvis möjligheterna att nå enighet om att flytta valet.

Det bör framhållas att ändringen endast innebär att det blir *möjligt* att hålla valet – förutom i maj, juni eller juli – också i april månad. Att flytta valet förutsätter som ovan har framgått, förutom att Europaparlamentet skall höras, ett enhälligt beslut i rådet. Ändringen innebär alltså ingen ändring i sak; valet till Europaparlamentet år 2004 kommer liksom tidigare val att hållas under en period i mitten av juni. Det svenska valet kommer att hållas söndagen den 13 juni.

Det ankommer enligt 10 kap. 2 § regeringsformen på riksdagen att godkänna beslutet om ändring av valrättsakten. Enligt regeringens uppfattning finns, som framgår av det ovan anförda, goda skäl för Sverige att tillträda beslutet. Regeringen föreslår därför att riksdagen godkänner rådets beslut av den 25 juni 2002 och av den 23 september 2002 om ändring av valrättsakten.

Ett tillträde till ändringsbeslutet föranleder ändringar i vallagen (1997:157) och i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

Prop. 2002/03:97

4.3 Ändring i vallagen (1997:157)

Regeringens förslag: Vallagen ändras på så sätt att uppdraget som ledamot av Europaparlamentet inte är förenligt med att vara ledamot av ett nationellt parlament, domare eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt, ledamot i Europeiska centralbankens direktion, EU-ombudsman, tjänsteman eller annan anställd i aktiv tjänst i organ som är knutna till Europeiska gemenskapernas institutioner, eller i Europeiska centralbanken.

Skälen för regeringens förslag: Genom bestämmelserna i 18 kap. 71 § vallagen genomförs valrättsaktens bestämmelser (artikel 6) om vilka ämbeten och uppdrag som är oförenliga med uppdraget som ledamot av Europaparlamentet. Reglerna syftar till att säkerställa att de som skall företräda väljarna i Europaparlamentet i vissa viktiga avseenden är opartiska och oberoende.

Som ovan har framgått görs genom beslutet om ändring av valrättsakten ändringar i fråga om vilka ämbeten och uppdrag som är oförenliga med att vara ledamot av Europaparlamentet; några uppdrag och ämbeten tillkommer, några tas bort. De som tillkommer är ledamot av ett nationellt parlament, domare eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt, ledamot i Europeiska centralbankens direktion, EU-ombudsman, tjänsteman eller annan anställd i aktiv tjänst i organ som är knutna till Europeiska gemenskapernas institutioner, eller i Europeiska centralbanken. De uppdrag och ämbeten som tas bort är sådana som har anknytning till Europeiska kol- och stålgemenskapen som har upphört att gälla.

Beslutet om ändring av valrättsakten föranleder således ändringar i 18 kap. 71 § vallagen på så sätt att de nya oförenliga ämbetena och uppdragen bör läggas till i bestämmelsen medan de ämbeten och uppdrag som har anknytning till Europeiska kol- och stålgemenskapen bör tas bort.

Det svenska genomförandet av den aktuella bestämmelsen i valrättsakten ändrades nyligen, den 1 april 2002 (prop. 2001/02:53, bet. 2001/02:KU8, rskr. 2001/02:147). Lagändringarna var föranledda av ett avgörande i Valprövningsnämnden (beslut den 15 juli 1999, dnr 1999:4) som gällde frågan när dåvarande statsrådet Schori, som kandiderade till Europaparlamentet vid valet år 1999, senast behövde lämna regeringen för att vara valbar i Europaparlamentsvalet. Valprövningsnämnden fann att det enligt vallagen var förhållandena på valdagen som avgjorde om en kandidat var valbar eller inte, men att den avgörande tidpunkten enligt valrättsaktens bestämmelser om med uppdraget oförenliga ämbeten eller uppdrag inträder först i och med att den valde tillträder sitt uppdrag i Europaparlamentet. 2002 års lagändringar innebär att den som kandiderar i valet till Europaparlamentet och som samtidigt innehar ett ämbete eller uppdrag som är oförenligt med uppdraget som ledamot i Europaparla-

mentet inte behöver frånträda sitt ämbete eller uppdrag förrän han eller hon tillträder uppdraget i Europaparlamentet. Regeringens nu lagda förslag innebär naturligtvis inte någon ändring i detta avseende.

Enligt den inledande artikeln i ändringsbeslutet (artikel 1.1) skall bl.a. orden "företrädare i Europaparlamentet" ersättas med "ledamot av Europaparlamentet". I vallagen används genomgående och i ett flertal paragrafer uttrycket "företrädare" i Europaparlamentet. Mot bakgrund av att regeringen nyligen har beslutat direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att lämna förslag till en helt ny vallag (dir. 2003:37), lägger regeringen inte nu fram något förslag till ändring av vallagen i aktuellt hänseende.

4.4 Ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Regeringens förslag: Rådets beslut 2002/772/EG, Euratom av den 25 juni 2002 och av den 23 september 2002 om ändring av akten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet, som utgör en bilaga till beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom, läggs till i punkten 11 i förteckningen över fördrag och andra instrument i 4 § anslutningslagen.

Skälen för regeringens förslag: I Sverige tillämpas den principen att ett internationellt avtal som Sverige har tillträtt inte omedelbart blir en del av den svenska rätten, utan på ett eller annat sätt måste införlivas med svensk rätt för att bli gällande inför svenska domstolar och andra myndigheter. En sådan metod är inkorporering. Inkorporering innebär att det i en lag eller annan författning anges att det internationella avtalet eller delar av det skall gälla i Sverige. Detta innebär i sin tur att avtalsbestämmelserna, utan att omarbetas, överförs till svensk rätt och blir direkt tillämpliga som svensk författningstext. En annan metod är transformering. Denna metod innebär att det internationella avtalet eller delar av det omarbetas till svensk författningstext.

Mot bakgrund av detta dualistiska synsätt i Sverige på förhållandet mellan svensk rätt och traktaträtt ansågs det krävas någon form av nationell lagstiftning för att 1994 års anslutningsfördrag skulle kunna införlivas med svensk rätt (prop. 1994/95:19, del 1, s. 500). Övergripande bestämmelser om Sveriges anslutning har därför tagits in i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, den s.k. anslutningslagen. I anslutningslagen föreskrivs att anslutningsfördraget och de grundläggande fördragen m.m. gäller här i landet med den verkan som följer av fördragen (2 §). Vidare föreskrivs i 3 § i lagen att gemenskapens beslut gäller här i landet i den omfattning och med den verkan som följer av bl.a. de fördrag som anges i 4 §. I 4 § räknas de fördrag och andra instrument upp som avses i 2 och 3 §§ och i punkten 11 anges valrättsakten. Mot denna bakgrund bör paragrafen nu ändras genom att rådets beslut 2002/772/EG, Euratom av den 25 juni 2002 och av den 23 september 2002 läggs till i punkten 11. Detta innebär att beslutet införlivas med svensk rätt och blir gällande här i landet. Det bör framhållas att lagändringen närmast är av redaktionell karaktär och

att beslutet om ändringar i valrättsakten inte förutsätter någon överlåtelse av beslutanderätt till EG. Prop. 2002/03:97

De lagändringar som är föranledda av beslutet om ändringar i valrättsakten skall träda i kraft vid ändringsbeslutets ikraftträdande. Enligt artikel 3 i beslutet skall ändringarna i artiklarna 1 och 2 få verkan den första dagen i den månad som följer efter medlemsstaternas antagande av bestämmelserna i beslutet i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser. Vidare skall medlemsstaterna anmäla till rådets generalsekretariat när de har genomfört respektive nationella förfaranden.

Det kan inte nu förutses när samtliga förutsättningar för ikraftträdande av ändringsbeslutet är uppfyllda. Det bör därför ankomma på regeringen att bevaka detta och besluta när lagändringarna skall träda i kraft.

5 Redovisning av valsedlar som saknar partibeteckning

5.1 Bakgrund

Den fria nomineringsrätten är en central princip i det svenska valsyste- met. Enligt den fria nomineringsrätten har väljarna möjlighet att kort tid före ett val bilda ett nytt parti. För att det skall vara möjligt för väljarna att rösta på det nya partiet skall det enligt 9 kap. 12 § vallagen i varje röstningslokal finnas blanka valsedlar som väljarna kan skriva till partiets beteckning och dess kandidater på. En blank valsedel utan tillskriven partibeteckning är emellertid ogiltig enligt 18 kap. 10 § vallagen. Sådana valsedlar redovisas inte särskilt i den offentliga valstatistiken utan ingår i gruppen "ogiltiga valsedlar". I riksdagsvalen år 1998 och 2002 uppgick antalet ogiltiga valsedlar till omkring 113 500 respektive 82 200. Enligt Valmyndigheten var minst 99 procent av dessa ogiltiga på grund av att de saknade partibeteckning.

I den allmänna debatten har det framförts krav på att de valsedlar som saknar partibeteckning skall betraktas som giltiga eller att de i vart fall skall redovisas särskilt. Grunden för detta är att man anser att den väljare som röstat blankt utfört en aktiv valhandling för att ge uttryck för sitt missnöje med det politiska systemet. Det har också föreslagits att valsedlar som saknar partibeteckning skulle kunna ingå i underlaget för att bestämma olika spärrnivåer, t.ex. spärren mot små partier i riksdagsval eller spärren för tilldelning och utläggning av fria valsedlar.

5.2 Överväganden

Regeringens förslag: Valsedlar utan partibeteckning skall redovisas i den offentliga valstatistiken.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna har inte haft något att erinra mot förslaget. *Valmyndigheten* och *Länsstyrelsen i Skåne län* har haft synpunkter på den lagtekniska utformningen av förslaget. *Statsvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet* har anfört att valsedlar utan partibeteckning bör betraktas som giltiga och därmed påverka mandatspärren (4%-spärren) men däremot inte mandatfördelningen.

Skälen för regeringens förslag: Vårt valsystem är utformat på ett sådant sätt att den väljare som genom att rösta vill ge uttryck för ett missnöje med det befintliga politiska systemet har två olika alternativ att välja emellan; antingen kan väljaren rösta blankt, dvs. använda en valsedel utan partibeteckning, eller också kan väljaren på den blanka valsedeln ange en påhittad partibeteckning av typen ”Kalle Anka-partiet”. I det förra fallet är valsedeln ogiltig, i det sistnämnda är den giltig.

För att folkstyrelsen skall kunna behålla en hög legitimitet bland medborgarna är det viktigt att missnöjessignaler av det aktuella slaget fångas upp och tas om hand av valsystemet. Detta är särskilt viktigt när det gäller valsedlar utan partibeteckning eftersom dessa vid de senaste valen har uppgått till ett betydande antal och många väljare dessutom synes ha gjort ett både aktivt och seriöst val då de röstat blankt.

1999 års författningsutredning har i delbetänkandet (s. 53 f.) redogjort för vilka konsekvenserna skulle ha blivit om de blanka valsedlarna i 1998 års val hade betraktats som giltiga. Enligt de av utredningen redovisade uppgifterna skulle sammanlagt 15 mandat ha blivit obesatta i sju landstingsfullmäktige och sammanlagt 234 mandat skulle ha blivit obesatta i 205 kommunfullmäktige, d.v.s. det skulle ha lett till ett flertal tomma stolar.

Utredningen har också redovisat vilka konsekvenserna skulle ha blivit om de blanka valsedlarna hade ingått i underlaget för att bestämma olika spärrnivåer, t.ex. spärren mot små partier i riksdagsval eller spärren för tilldelning av fria valsedlar. Enligt de redovisade uppgifterna skulle de blanka valsedlarna inte ha förändrat valresultatet om de hade ingått i underlaget för att bestämma spärrnivån för representation i riksdag eller landstingsfullmäktige. De blanka valsedlarna skulle däremot ha fått betydelse om de hade ingått i underlaget för att bestämma spärrnivån för tilldelning av fria valsedlar vid riksdagsvalet år 2002 och vid 1999 års val till Europaparlamentet. Staten svarar nämligen för kostnaden för valsedlar till partier som vid något av de senaste två valen till dessa församlingar har erhållit mer än en procent av rösterna i hela landet (6 kap. 8 och 10 §§ vallagen). Vid 1998 års riksdagsval överskred Sveriges Pensionärs Intresseparti – SPI den aktuella spärren med endast 257 röster. I valet förekom, som tidigare har framgått, enligt Valmyndigheten mer än 100 000 blanka valsedlar. Detta parti skulle alltså inte ha kvalificerat sig för tilldelning och utläggning av fria valsedlar vid riksdagsvalet år 2002 om valsedlar utan partibeteckning hade ingått i underlaget för att bestämma den aktuella spärrnivån. Vid 1995 års val till Europaparlamentet låg partiet Sarajevo-Listan endast 43 röster över spärren. Antalet ogiltiga röster i detta val uppgick till 59 077. Inte heller detta parti torde alltså ha kvalificerat sig för tilldelning och utläggning av fria valsedlar vid valet till Europaparlamentet år 1999 om valsedlar utan partibeteckning hade ingått i underlaget för att bestämma spärrnivån.

Det svenska valsystemet bygger på den uttalade förutsättningen att väljarna vid val röstar på ett *parti* och att de har möjlighet att avge en särskild personröst, 3 kap. 7 § regeringsformen. Ytterligare en grundläggande förutsättning för valsystemet är att det är de politiska partierna som skall bära upp verksamheten i de valda församlingarna. Det representativa styrelseskicket bygger med andra ord på att väljarna vid val till dessa församlingar röstar fram ledamöter som företräder ett parti. En ordning som innebär att valsedlar utan partibeteckning får delta vid mandatfördelningen eller att de på annat sätt tillåts påverka valsystemets spärrnivåer skulle strida mot dessa grunder.

Mot denna bakgrund delar regeringen författningsutredningens uppfattning att valsedlar utan partibeteckning även i fortsättningen bör vara ogiltiga och att de inte heller bör tillåtas påverka de olika spärrnivåerna i valsystemet. I stället bör, på det sätt som utredningen har föreslagit, valsedlar som saknar partibeteckning redovisas särskilt i den offentliga valstatistiken. Detta förutsätter naturligtvis att de valsedlar som saknar partibeteckning också räknas, i vart fall av länsstyrelsen som skall göra den slutliga sammanräkningen av valresultatet.

Som ovan har nämnts kan väljare som önskar ge uttryck för ett missnöje med det befintliga politiska systemet, förutom att rösta blankt, också välja att på en blank valsedel ange en påhittad partibeteckning av typen ”Kalle Anka-partiet”. I riksdagsvalet år 1998 förekom omkring 4 400 valsedlar med påhittade partibeteckningar och till skillnad från valsedlar som helt saknar partibeteckning, är sådana valsedlar, med nuvarande utformning av partibegreppet i regeringsformen, giltiga. Bl.a. för att göra det möjligt att särskilja sådan proteströstning från röster på partier som verkligen eftersträvar representation i den församling valet avser, har 1999 års författningsutredning föreslagit att det skall införas ett system med offentliga valförberedelser som innebär att de partier som önskar delta i allmänna val måste anmäla detta senast en viss tid före valet. Utredningens förslag om offentliga valförberedelser har fått ett i huvudsak positivt mottagande av remissinstanserna (dnr. Ju/2001/8524). Ett flertal remissinstanser har dock haft synpunkter på den lagtekniska utformningen. Regeringen har därför beslutat att den parlamentariskt sammansatta kommitté som nyligen har fått i uppdrag att lämna förslag till en helt ny vallag på nytt skall överväga frågan om införande av offentliga valförberedelser (dir. 2003:37).

6 Ekonomiska konsekvenser

Regeringen gör bedömningen att förslagen inte kommer att innebära ökade kostnader för staten.

7.1 Förslaget till lag om ändring i vallagen (1997:157)

18 kap.

14 och 15 §§

Ändringarna innebär att det skall ske en särskild och officiell redovisning av antalet valsedlar som är ogiltiga därför att de saknar partibeteckning, se avsnitt 5.

71 §

Ändringen innebär att uppdraget som ledamot av Europaparlamentet är oförenligt med att vara ledamot av ett nationellt parlament, domare eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt, ledamot i Europeiska centralbankens direktion, EU-ombudsman, tjänsteman eller annan anställd i aktiv tjänst i organ som är knutna till Europeiska gemenskapernas institutioner, eller i Europeiska centralbanken. Ämbeten och uppdrag som har anknytning till Europeiska kol- och stålgemenskapen – som har upphört att gälla – tas bort från bestämmelsen.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:1500) med anledning av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

4 §

Ändringen innebär att beslutet 2002/772/EG, Euratom av Europeiska unionens råd av den 25 juni och av den 23 september 2002 om ändring av valrättsakten läggs till i punkten 11. Samtidigt tas beslutet av Europeiska gemenskapernas råd av den 1 februari 1993 bort eftersom det inte längre har någon verkan.

A4-0212/98

Resolution om utarbetandet av ett förslag till ett valsystem som omfattar gemensamma principer för val av Europaparlamentets ledamöter

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av resolutionsförslaget från de Vries om ett enhetligt valsystem vid val av Europaparlamentets ledamöter (B4-0723/96),
- med beaktande av sina betänkanden om en enhetlig valordning och i synnerhet resolutionerna av den 10 oktober 1991 och den 10 mars 1993,
- med beaktande av rättsakten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet, som utgör en bilaga till rådets beslut av den 20 september 1976,
- med beaktande av den tyska regeringens förslag av den 22 oktober 1996 under regeringskonferensen om en enhetlig valordning, där de viktigaste delarna i resolutionen av den 10 mars 1993 togs upp,
- med beaktande av artikel 138.3 i EG-fördraget och den ändring som införs i och med Amsterdam-fördraget,
- med beaktande av artikel 148 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för institutionella frågor och yttrandet från utskottet för rättsliga frågor och medborgarrätt (A4-0212/98), och av följande skäl:

A. I och med Amsterdam-fördraget införs begreppet ”principer som är gemensamma för alla medlemsstater” och man följer därmed den linje som Europaparlamentet angav redan i den resolution som antogs av parlamentet den 10 mars 1993, i vilken man inte uttryckligen föreslog ett enhetligt valförfarande utan endast allmänna riktlinjer.

B. Den brittiska regeringen lade inför det brittiska parlamentet fram ett lagförslag om att införa en regional och proportionell valmetod för valet till Europaparlamentet från och med 1999.

C. De nya medlemsskapsförhandlingarna kommer troligtvis att leda till tio nya medlemmar i Europeiska unionen.

D. Bland medlemsstaterna råder stor enighet om fastställandet av ett antal gemensamma principer.

E. Dessa principer skall i första hand genomföras på nationell nivå i en folkens och staternas union, och antalet ledamöter som skall väljas i varje medlemsstat skall säkerställa att folken i staterna som slutit sig samman i gemenskapen representeras på ett korrekt sätt.

1. Parlamentet välkomnar den överenskommelse som ingicks under regeringskonferensen om att fastställa ett antal gemensamma principer; är övertygat om att vissa bestämmelser kan träda i kraft redan vid nästa val till Europaparlamentet, i synnerhet vad gäller fastställandet av en nedre

procentsspärr, oförenlighet och åtgärder för att öka jämställdheten mellan män och kvinnor, medan en stegvis förändring är lämpligare i andra fall,

Prop. 2002/03:97
Bilaga 1

2. anser att det råder stor enighet om införandet av det proportionella systemet, som därför bör införas i gemenskapens valsystem,

3. konstaterar att införandet av ett valsystem med geografiska valkretsar inte kan genomföras på ett enhetligt sätt och att man bör fastställa valkretsarna på grundval av de olika medlemsstaternas respektive befolkningsmängd; betonar emellertid att ett system med territoriella valkretsar inte får påverka principen om proportionella val enligt artikel 2 i förslaget till rättsakt,

4. anser att för att en gemenskapspolitisk medvetenhet och gemenskapspolitiska partier skall kunna utvecklas skulle ett visst antal procent av mandaten kunna fördelas enligt den proportionella valmetoden inom ramen för en gemensam valkrets för alla medlemsstaternas territorium,

5. konstaterar att det bör vara frivilligt att fastställa en nedre procent-spärr, och att denna spärr i vilket fall som helst inte bör överstiga 5 procent av de avlagda rösterna på nationell nivå,

6. tar hänsyn till att förslagsrumsvotering medför ökat valdeltagande, men anser att det bör vara upp till medlemsstaterna att välja om de vill tillämpa förslagsrumsvotering eller ej,

7. anser att vid upprättande av europeiska listor måste jämställdheten mellan män och kvinnor beaktas, och att det först och främst är de politiska partierna som skall genomföra detta,

8. föreslår att valet till Europaparlamentet skall hållas någon gång under maj månad, för att på så sätt möjliggöra ett så stort valdeltagande som möjligt genom att undvika att valet hålls under skolornas sommarlov som börjar i början av juni i många av medlemsstaterna,

9. rekommenderar att antalet valdagar reduceras i så hög utsträckning som möjligt i syfte att komma överens om en enda dag, eller om det är omöjligt, maximalt två dagar, till exempel en lördag och söndag,

10. begär att rådet behandlar förslaget nedan och antar det snarast möjligt så att det kan träda i kraft så snart som möjligt,

11. uppdrar åt sin ordförande att vidarebefordra denna resolution samt det bifogade förslaget till rättsakt till rådet, kommissionen och medlemsstaternas parlament och regeringar.

BILAGA

EUROPEISKA UNIONENS RÅD,

som är sammansatt av företrädare för medlemsstaterna och som beslutar enhälligt,

- som beaktar artikel 138.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (artikel 190.4 i det konsoliderade fördraget),
 - som beaktar artikel 21.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen,
 - som beaktar artikel 108.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen,
 - som beaktar Europaparlamentets förslag,
 - som beaktar Europaparlamentets samtycke,
- som avser att verkställa bestämmelserna i fördraget angående valordningen,

HAR BESLUTAT OM de bestämmelser som bifogats detta beslut och rekommenderar medlemsstaterna att anta bestämmelserna i enlighet med deras konstitutionella bestämmelser.

Detta beslut och de bifogade bestämmelserna skall offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Medlemsstaterna skall genast anmäla till generalsekreteraren i Europeiska gemenskapernas råd när de har avslutat det förfarande som enligt deras konstitutionella bestämmelser krävs för att anta de bestämmelser som har bifogats detta beslut.

Detta beslut träder i kraft den dag det offentliggörs i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

FÖRSLAG I ENLIGHET MED ARTIKEL 138.3 I FÖRDRAGET OM UPPRÄTTANDET AV EUROPEISKA GEMENSKAPEN (artikel 190.4 i det konsoliderade fördraget)

för att möjliggöra val av Europaparlamentets ledamöter genom allmänna direkta val enligt principer som är gemensamma för samtliga medlemsstater

Artikel 1 – I varje medlemsstat skall Europaparlamentets ledamöter väljas genom omröstning utifrån proportionellt sammansatta röstlistor. Valen skall vara allmänna, direkta, fria rättvisa och hemliga.

Artikel 2 – Valkretsar skall upprättas för detta val utan att detta rent allmänt inkräktar på tillämpningen av proportionella val, i syfte att föra de förtroendevalda närmare väljarna och med hänsyn till den specifika karaktären hos varje medlemsstat. Denna bestämmelse kommer att kunna tillämpas från och med valet till Europaparlamentet år 2004. De medlemsstater vars befolkning inte överstiger 20 miljoner invånare behöver inte upprätta valkretsar.

Artikel 3 – I det fall ett land beslutar inrätta flera valkretsar inom sitt territorium förblir ledamöterna av Europaparlamentet, i enlighet med artiklarna 137 och 138 (189 och 190 enligt ny numrering) i fördraget, företrädare för folken i de medlemsstater som förenas i Europeiska gemenskapen, och inte företrädare för sin valkrets.

Artikel 4 – Särskilda bestämmelser får förekomma, som tar hänsyn till regionala skillnader, men dessa får inte inkräkta på principen om proportionella val.

Artikel 5 – Det bör vara frivilligt att fastställa en nedre procentspärr, och att denna spärr bör i vilket fall som helst inte överstiga 5 procent av de avlagda rösterna på nationell nivå,

Prop. 2002/03:97
Bilaga 1

Artikel 6 – Medlemsstaterna får tillåta förslagsrumsvotering enligt bestämmelser som fastställs av respektive medlemsstat.

Artikel 7 – Europaparlamentet kommer att behandla ett förslag om att en bestämd procentandel av det totala antalet mandat i Europaparlamentet skall fördelas med hjälp av proportionellt sammansatta listor som avser en gemensam valkrets bestående av Europeiska unionens medlemsstaters totala territorium från och med det val till Europaparlamentet som hålls år 2009. Rådet skall före den 1 januari 2008 i enlighet med Europaparlamentets förslag anta genomförandebestämmelserna enhälligt och efter samtycke från Europaparlamentet.

Artikel 8 – Att inneha ett mandat i Europaparlamentet är oförenligt med att ha ett mandat i ett nationellt parlament.

Artikel 9 – Varje medlemsstat kan fastställa ett övre gräns för kandidaternas utgifter i samband med valkampanjen.

Artikel 10 – Akten av den 20 september 1976 om införande av allmänna direkta val av ledamöterna i Europaparlamentet fortsätter att gälla om inte annat följer av andra bestämmelser.

Artikel 11 – Bestämmelserna i denna akt träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter det att den sista av de anmälningar som avses i beslutet har tagits emot.

Akt om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet

Prop. 2002/03:97
Bilaga 2

Artikel 1

Europaparlamentets företrädare för folken i de stater som slutit sig samman i gemenskapen skall väljas genom allmänna direkta val.

Artikel 2

I varje medlemsstat skall följande antal företrädare i Europaparlamentet väljas:

Belgien . // 25.
Danmark . // 16.
Tyskland . // 99.
Grekland . // 25.
Spanien . // 64.
Frankrike . // 87.
Irland . // 15.
Italien . // 87.
Luxemburg . // 6.
Nederländerna . // 31.
Österrike . // 21.
Portugal . // 25.
Finland . // 16.
Sverige . // 22.
Förenade kungariket . // 87.

Artikel 3

1. Företrädarna skall väljas för en period av 5 år.
2. Denna femårsperiod skall börja då den första sessionen öppnas efter varje val.

Valperioden kan förlängas eller förkortas enligt artikel 10.2 andra stycket.

3. Företrädarnas mandattid skall börja och sluta vid samma tidpunkt som den period som avses i punkt 2.

Artikel 4

1. Företrädarna skall rösta individuellt och personligen. De får inte bindas av några instruktioner eller uppdrag.

2. Företrädarna skall åtnjuta den immunitet och de privilegier som gäller för Europaparlamentets ledamöter enligt det protokoll om immunitet och privilegier för Europeiska gemenskaperna som är fogat till fördraget om upprättandet av ett gemensamt råd och en gemensam kommission för Europeiska gemenskaperna.

Artikel 5

Uppdraget som företrädare i Europaparlamentet är förenligt med att vara ledamot av parlamentet i en medlemsstat.

Artikel 6

1. Uppdraget som företrädare i Europaparlamentet är inte förenligt med att vara

- ledamot av regeringen i en medlemsstat
- ledamot av Europeiska gemenskapernas kommission
- domare generaladvokat eller justitiesekreterare i Europeiska gemenskapernas domstol
- ledamot av Europeiska gemenskapernas revisionsrätt
- medlem av Rådgivande kommittén i Europeiska kol- och stålgemenskapen eller medlem av Ekonomiska och sociala kommittén i Europeiska ekonomiska gemenskapen och i Europeiska atomenergigemenskapen
- medlem av sådana kommittéer eller andra organ som har tillsatts enligt fördragen om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen Europeiska ekonomiska gemenskapen och Europeiska atomenergigemenskapen för att förvalta gemenskapernas medel eller för att utföra en permanent och direkt förvaltningsuppgift
- styrelseledamot direktionsledamot eller anställd i Europeiska investeringsbanken
- tjänsteman eller annan anställd i aktiv tjänst inom Europeiska gemenskapernas institutioner eller till dessa knutna fackorgan.

2. Dessutom kan varje medlemsstat under de förutsättningar som anges i artikel 7.2 fastställa nationella regler om oförenlighet.

3. Sådana företrädare i Europaparlamentet på vilka punkterna 1 och 2 blir tillämpliga under den femårsperiod som avses i artikel 3 skall ersättas enligt artikel 12.

Artikel 7

1. Enligt artikel 21.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen artikel 138.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och artikel 108.3 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen skall Europaparlamentet utarbeta ett förslag till en enhetlig valordning.

2. Tills dess att en enhetlig valordning träder i kraft och om inte annat följer av de övriga bestämmelserna i denna akt skall valförfarandet regleras av varje medlemsstats nationella föreskrifter.

Artikel 8

Vid val av företrädare i Europaparlamentet får ingen rösta mer än en gång.

Artikel 9

1. Val till Europaparlamentet skall hållas den dag som varje medlemsstat fastställer; denna dag skall för samtliga medlemsstater infalla under samma period som skall börja en torsdag morgon och sluta närmast följande söndag.

2. Rösträkningen får inte börja förrän valet har avslutats i den medlemsstat vars väljare skall rösta sist inom den period som anges i punkt 1.

3. Om en medlemsstat beslutar att omröstning skall ske i två omgångar för val till Europaparlamentet skall den första omgången äga rum inom den period som avses i punkt 1.

Artikel 10

1. För det första valet skall rådet enhälligt och efter att ha hört Europaparlamentet bestämma den period som avses i artikel 9.1.

2. De följande valen skall äga rum inom samma period under det sista året av den femårstid som avses i artikel 3.

Om det visar sig omöjligt att under den perioden hålla valen i gemenskapen skall rådet enhälligt och efter att ha hört Europaparlamentet bestämma en annan period som inte får infalla mer än en månad före eller en månad efter den enligt föregående stycke bestämda perioden.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 22 i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen artikel 139 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och artikel 109 i Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen skall Europaparlamentet utan särskild kallelse sammanträda den första tisdagen sedan en månad har förflutit efter utgången av den i artikel 9.1 avsedda perioden.

4. Det avgående Europaparlamentets befogenheter skall upphöra när det nya Europaparlamentet sammanträder första gången.

Artikel 11

Till dess att den enhetliga valordning som avses i artikel 7.1 träder i kraft skall Europaparlamentet pröva företrädarnas behörighet. I detta syfte skall Europaparlamentet beaktade valresultat som medlemsstaterna officiellt har tillkännagivit och avgöra sådana tvister som kan uppkomma på grund av bestämmelserna i denna akt dock inte tvister som uppkommer på grund av nationella bestämmelser som akten hänvisar till.

Artikel 12

1. Till dess att den enhetliga valordning som avses i artikel 7.1 träder i kraft och om inte annat följer av de övriga bestämmelserna i denna akt skall varje medlemsstat fastställa ett lämpligt förfarande för hur en plats som blir vakant under den femåriga mandattid som avses i artikel 3 skall besättas för den återstående mandattiden.

2. Om en plats blir vakant på grund av gällande nationella bestämmelser i en medlemsstat skall medlemsstaten underrätta Europaparlamentet som skall beakta denna underrättelse.

I alla andra fall skall Europaparlamentet fastställa när en plats är vakant och underrätta medlemsstaten om detta.

Artikel 13

Om det visar sig nödvändigt att besluta om åtgärder för att genomföra denna akt skall rådet på förslag från Europaparlamentet och efter att ha hört kommissionen enhälligt besluta om sådana åtgärder. Rådet skall först ha försökt komma överens med Europaparlamentet i en förlikningskommitté som skall bestå av rådet och företrädare för Europaparlamentet.

Artikel 14

Artikel 21.1 och 21.2 i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen artikel 138.1 och 138.2 i Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen och artikel 108.1 och 108.2 i

Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen skall upphöra att gälla den dag då det första Europaparlamentet som valts enligt denna akt sammanträder enligt artikel 10.3. Prop. 2002/03:97
Bilaga 2

Artikel 15

Denna akt är upprättad på danska engelska franska iriska italienska nederländska och tyska språken vilka samtliga texter är lika giltiga.

Bilagorna I-III skall utgöra en integrerad del av denna akt.

En förklaring av Förbundsrepubliken Tysklands regering är fogad till denna akt.

Artikel 16

Bestämmelserna i denna akt träder i kraft den första dagen i den månad som följer efter det att den sista av de anmälningar som avses i beslutet har tagits emot.

Utfärdad i Bryssel den tjugonde september nittonhundrasjuttiosex.

R. VAN ELSLANDE

Ivar NØRGAARD

Hans-Dietrich GENSCHER

Louis DE GUIRINGAUD

Gearóid MAC GEARAILT

Arnaldo FORLANI

Jean HAMILIUS

L. J. BRINKHORST

A. CROSLAND

BILAGA I

De danska myndigheterna får besluta om de dagar då val av ledamöter till Europaparlamentet skall äga rum på Grönland.

BILAGA II

Förenade kungariket skall tillämpa bestämmelserna i denna akt endast på Förenade kungariket.

BILAGA III

FÖRKLARING OM ARTIKEL 13

Det föreligger enighet om att medlingskommitten i fråga om sitt förfarande skall följa bestämmelserna i punkterna 5 6 och 7 för det förfarande som fastställdes i Europaparlamentets rådets och kommissionens gemensamma förklaring av den 4 mars 1975(*)(**).

(*) EGT nr C 89 22.4.1975.

(**) Denna gemensamma förklaring återges på sidorna 873-876 i denna del.

Med beaktande av Frankrikes Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands och Amerikas Förenta staters rättigheter och skyldigheter skall Berlins parlament välja företrädare till de platser som inom Förbundsrepubliken Tysklands kvot tillfaller Land Berlin.

FÖRKLARING AV FÖRBUNDSREPUBLICEN TYSKLANDS REGERING

Förbundsrepubliken Tysklands regering förklarar att akten om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet skall tillämpas på Land Berlin.

Prop. 2002/03:97
Bilaga 2

Rådets beslut av den 25 juni 2002 och av den 23 september 2002 om ändring av akten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet, som utgör en bilaga till beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom

(2002/772/EG, Euratom)

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA BESLUT med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 190.4 i detta,

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, särskilt artikel 108.3 och 108.4 i detta,

med beaktande av Europaparlamentets utkast¹,

med beaktande av Europaparlamentets samtycke², och
av följande skäl:

(1) En ändring bör göras i akten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet för att möjliggöra allmänna direkta val enligt principer som är gemensamma för alla medlemsstater, samtidigt som dessa ges möjlighet att tillämpa sina egna nationella bestämmelser i de delar som inte regleras av detta beslut.

(2) För att förbättra läsbarheten hos akten, i dess lydelse enligt detta beslut, anses det lämpligt att bestämmelserna numreras om, vilket kommer att möjliggöra en tydligare konsolidering.

HÄRIGENOM FASTSTÄLLS följande bestämmelser, som medlemsstaterna rekommenderas att anta i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Artikel 1

Akten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet, som utgör en bilaga till rådets beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom³ (nedan kallad 1976 års akt), ändras härmed enligt bestämmelserna i denna artikel.

1. I titeln till och i resten av 1976 års akt, med undantag av artikel 13, skall orden "företrädare", "företrädare i Europaparlamentet" eller "företrädarna(s)" ersättas med "ledamot av Europaparlamentet", "ledamöter av Europaparlamentet" respektive "Europaparlamentets ledamöter(s)"

2. Artikel 1 skall ersättas med följande:

"Artikel 1

1. I varje medlemsstat skall Europaparlamentets ledamöter väljas genom listval (valsedlar) eller ett förfarande med single transferable vote (STV), och valsättet skall vara proportionellt.

2. Medlemsstaterna får tillåta listval med preferenslistor enligt bestämmelser som skall fastställas av respektive medlemsstat.

3. Valen skall vara allmänna, direkta, fria och hemliga."

¹ EGT C 292, 21.9.1998, s. 66.

² Yttrandet avgivet den 12 juni 2002 (ännu ej offentliggjort i EGT).

³ EGT L 278, 8.10.1976, s. 1.

3. Artikel 2 skall ersättas med följande artiklar:

"Artikel 2

Varje medlemsstat får, i enlighet med sin specifika nationella situation, upprätta valkretsar för val till Europaparlamentet eller föreskriva indelning i andra enheter, utan att detta får inkräkta på valsystemets proportionella karaktär.

Artikel 2a

Medlemsstaterna får fastställa en lägsta tröskel för fördelningen av mandaten. Denna tröskel får inte sättas högre än 5 procent av de avgivna rösterna på nationell nivå.

Artikel 2b

Varje medlemsstat får fastställa ett tak för kandidaternas utgifter i samband med valkampanjen."

4. Artikel 3 skall ändras på följande sätt:

a) Punkt 1 skall utgå och punkterna 2 och 3 skall betecknas 1 och 2.

b) I den nya punkt 1 skall orden "Denna femårsperiod" ersättas med "Den femårsperiod för vilken Europaparlamentets ledamöter valts".

c) I den nya punkt 2 skall hänvisningen till "punkt 2" ersättas med en hänvisning till "punkt 1".

5. Artikel 4.2 skall ersättas med följande:

"2. Europaparlamentets ledamöter skall åtnjuta den immunitet och de privilegier som gäller för dem enligt protokollet om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier av den 8 april 1965."

6. Artikel 5 skall upphöra att gälla.

7. Artikel 6 skall ändras på följande sätt:

a) I punkt 1:

i) I slutet av tredje strecksatsen skall orden "eller förstainstansrätten" läggas till.

ii) Mellan den nuvarande tredje och fjärde strecksatsen skall följande strecksats läggas till: "- ledamot i Europeiska centralbankens direktion".

iii) Mellan den nuvarande fjärde och femte strecksatsen skall följande strecksats läggas till: "- EU-ombudsmannen".

iv) I den nuvarande femte strecksatsen skall orden "medlem av Rådgivande kommittén i Europeiska kol- och stålgemenskapen eller" utgå.

v) I den nuvarande sjätte strecksatsen skall orden "Europeiska kol- och stålgemenskapen," utgå.

vi) Den nuvarande åttonde strecksatsen skall ersättas med följande text: "- tjänsteman eller annan anställd i aktiv tjänst inom Europeiska gemenskapernas institutioner eller i organ som är knutna till dem, eller i Europeiska centralbanken."

b) Efter punkt 1 skall följande punkt införas, och de nuvarande punkterna 2 och 3 skall betecknas 3 och 4:

"2. Från och med valet till Europaparlamentet år 2004 skall uppdraget som ledamot av Europaparlamentet inte vara förenligt med uppdraget som ledamot av ett nationellt parlament.

Utan hinder av denna regel och utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i punkt 3 får

- de ledamöter av Irlands nationella parlament som vid ett senare val väljs till ledamöter av Europaparlamentet utöva båda mandatens samtidigt fram till följande val till Irlands nationella parlament, då första stycket i denna punkt skall tillämpas,

- de ledamöter av Förenade kungarikets nationella parlament som under den femårsperiod som föregår valet till Europaparlamentet 2004 även är ledamöter av Europaparlamentet utöva båda mandatens samtidigt fram till valet till Europaparlamentet 2009, då första stycket i denna punkt skall tillämpas."

c) I den nya punkt 3 skall ordet "fastställa" ersättas med ordet "utöka" och hänvisningen till "artikel 7.2" ersättas med en hänvisning till "artikel 7".

d) I den nya punkt 4 skall hänvisningen till "punkterna 1 och 2" ersättas med en hänvisning till "punkterna 1, 2 och 3".

8. Artikel 7 skall ersättas med följande:

"Artikel 7

Om inte annat följer av bestämmelserna i denna akt skall valförfarandet i varje medlemsstat genomföras enligt de nationella bestämmelserna.

I dessa nationella bestämmelser kan nationella särdrag i medlemsstaterna eventuellt beaktas, men de får inte inkräkta på valsystemens proportionella karaktär."

9. Artikel 9 skall ändras på följande sätt:

a) I punkt 1 skall orden "den dag" ersättas med "den dag och den tid".

b) I punkt 2 skall orden "Rösträkningen får inte börja" ersättas med "En medlemsstat får inte officiellt meddela sitt valresultat".

c) Punkt 3 skall utgå.

10. Artikel 10 skall ändras på följande sätt:

a) I punkt 1 skall orden "den period som avses i artikel 9.1" ersättas med "valperioden".

b) I punkt 2 andra stycket skall orden "bestämma en annan period som inte får infalla mer än en månad före" ersättas med "minst ett år före utgången av den femårsperiod som avses i artikel 3 bestämma en annan valperiod, som inte får infalla mer än två månader före".

c) I punkt 3 skall orden "artikel 22 i Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen" utgå, orden "Europeiska ekonomiska gemenskapen" skall ersättas med "Europeiska gemenskapen" och orden "den i artikel 9.1 avsedda perioden" skall ersättas med "valperioden".

11. I artikel 11 skall orden "Till dess att den enhetliga valordning som avses i artikel 7.1 träder i kraft," utgå, och ordningsföljden mellan orden "skall" och "Europaparlamentet" skall kastas om.

12. Artikel 12 skall ersättas med följande:

"Artikel 12

1. En plats blir vakant när mandatet för en ledamot av Europaparlamentet upphör på grund av att han begär sitt entledigande, avsätts eller avlider, eller på grund av att mandattiden löper ut.

2. Om inte annat följer av de övriga bestämmelserna i denna akt, skall varje medlemsstat fastställa lämpliga förfaranden för hur en plats som blir vakant skall besättas under återstoden av den femårsperiod som avses i artikel 3.

3. Om det uttryckligen fastställs i en medlemsstats lagstiftning när mandattiden för en ledamot av Europaparlamentet löper ut, skall dennes mandat upphöra i enlighet med bestämmelserna i denna lagstiftning. De behöriga nationella myndigheterna skall underrätta Europaparlamentet om detta.

4. Om en plats blir vakant på grund av att ledamoten begär sitt entledigande, avsätts eller avlider, skall Europaparlamentets ordförande utan dröjsmål underrätta de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten."

13. Artikel 14 skall upphöra att gälla.

14. Artikel 15 skall ersättas med följande:

"Artikel 15

Denna akt är upprättad på danska, engelska, finska, franska, grekiska, iriska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska språken, vilka alla texter är lika giltiga.

Bilagorna II och II skall utgöra en integrerad del av denna akt."

15. Bilaga I skall upphöra att gälla.

16. I bilaga III skall förklaringen av Förbundsrepubliken Tysklands regering utgå.

Artikel 2

1. Artiklar i och bilagor till 1976 års akt, i deras lydelse enligt detta beslut, skall omnumreras i enlighet med jämförelsetabellerna i bilagan till detta beslut, som utgör en integrerad del av detta.

2. Hänvisningarna till artiklar i och bilagor till 1976 års akt skall anpassas i enlighet därmed. Detsamma gäller hänvisningar till dessa artiklar och till deras underavdelningar i gemenskapsfördragen.

3. Hänvisningar till artiklar i 1976 års akt i andra instrument eller rättsakter skall tolkas som hänvisningar till artiklar i 1976 års akt enligt den omnumrering som nämns i punkt 1 respektive till punkterna i dessa artiklar enligt omnumreringen genom detta beslut.

Artikel 3

1. De ändringar som avses i artiklarna 1 och 2 får verkan den första dagen i den månad som följer efter medlemsstaternas antagande av bestämmelserna i detta beslut i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

2. Medlemsstaterna skall till rådets generalsekretariat anmäla när de har genomfört respektive nationella förfaranden. Prop. 2002/03:97
Bilaga 3

Artikel 4

Detta beslut skall offentliggöras i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

Utfärdat i Luxemburg den 25 juni 2002.

På rådets vägnar

J. Matas I Palou

Ordförande

Utfärdat i Bryssel den 23 september 2002.

På rådets vägnar

M. Fischer Boel

Ordförande

BILAGA

Jämförelsetabell enligt artikel 2 i rådets beslut 2002/772/EG, Euratom av den 25 juni 2002 och av den 23 september 2002 om ändring av akten om allmänna direkta val av företrädare i Europaparlamentet, som utgör en bilaga till beslut 76/787/EKSG, EEG, Euratom.

Sammanfattning av delar av 1999 års författningsutrednings betänkande Offentliga valförberedelser (SOU 2001:99)

Prop. 2002/03:97
Bilaga 4

Det skall ske en särskild officiell redovisning av antalet ogiltiga röster i form av valsedlar utan anmäld partibeteckning. Redovisningen skall med andra ord omfatta såväl röster på oanmälda partibeteckningar som s.k. blankröster, dvs. valsedlar som helt saknar partibeteckning.

Delar av 1999 års författningsutrednings författnings-
förslag i betänkandet Offentliga valförberedelser
(SOU 2001:99)

Prop. 2002/03:97
Bilaga 5

Transumt

Förslag till lag om ändring i vallagen (1997:157)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 14 och 15 §§ vallagen (1997:157) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

14 §

När den centrala valmyndigheten har fördelat mandaten mellan partierna och utsett ledamöter eller företrädare och ersättare skall valresultatet tillkännages genom att det kungörs i Post- och Inrikes Tidningar. *Därmed är valet avslutat.*

När den centrala valmyndigheten har fördelat mandaten mellan *de anmälda* partierna och utsett ledamöter eller företrädare och ersättare skall valresultatet tillkännages genom att det kungörs i Post- och Inrikes Tidningar. *Kungörelsen skall innehålla uppgift om*

- 1. antalet giltiga och ogiltiga röster,*
- 2. hur rösterna fördelar sig på anmälda partier, och*
- 3. antalet ogiltiga röster i form av valsedlar som har partibeteckning för parti som inte har anmält sitt deltagande eller saknar partibeteckning.*

Därmed är valet avslutat.

Det skall också kungöras i Post- och Inrikes Tidningar, när nya ledamöter och ersättare utsetts enligt 58–60 §§ eller nya företrädare och ersättare utsetts enligt 67–69 §§.

15 §

När länsstyrelsen har fördelat mandaten mellan partierna och utsett ledamöter och ersättare skall valresultatet kungöras genom att protokollet läggs fram för granskning. *Därmed är valet avslutat.*

När länsstyrelsen har fördelat mandaten mellan *de anmälda* partierna och utsett ledamöter och ersättare skall valresultatet kungöras genom att protokollet läggs fram för granskning. *Protokollet skall innehålla uppgift om*

- 1. antalet giltiga och ogiltiga röster, och*
- 2. hur rösterna fördelar sig på anmälda partier, och*
- 3. antalet ogiltiga röster i form av*

*valsedlar som har partibeteckning
för parti som inte har anmält sitt
deltagande eller som saknar parti-
beteckning.*

Prop. 2002/03:97
Bilaga 5

Därmed är valet avslutat.

*Detsamma skall gälla när nya
ledamöter och ersättare utsetts en-
ligt 61–66 §§.*

När nya ledamöter och ersättare
utsetts enligt 61–66 §§ *skall detta
också kungöras genom att proto-
kollet läggs fram för granskning.*

Denna lag träder i kraft den

Förteckning över remissinstanser (SOU 2001:99)

Prop. 2002/03:97
Bilaga 6

Valprövningsnämnden, Riksdagens ombudsmän, Svea hovrätt, Malmö tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Stockholms län, Länsrätten i Göteborg, Justitiekanslern, Statskontoret, Valmyndigheten, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Juridisk fakulteten vid Uppsala universitet, Statsvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Statsvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Statsvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet, Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Göteborgs universitet, Stockholms kommun, Tierps kommun, Norrköpings kommun, Karlshamns kommun, Malmö kommun, Falkenbergs kommun, Norbergs kommun, Falu kommun, Östersunds kommun, Umeå kommun, Arjeplogs kommun, Stockholms läns landsting, Östergötlands läns landsting, Skåne läns landsting, Västra Götalands läns landsting, Västmanlands läns landsting, Norrbottens läns landsting, Kyrkostyrelsen, Pensionärernas riksorganisation, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svenska Samernas Riksförbund, Landsorganisationen i Sverige (LO) och Tjänstemännens Centralorganisation (TCO). Härutöver har Sametinget inkommit med yttrande.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 maj 2003

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, Östros, Messing, Engqvist, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson J. O., Karlsson H., Nykvist, Lund, Nuder, Johansson, Hallengren, Björklund

Föredragande: statsrådet Nuder

Regeringen beslutar proposition Godkännande av ändringar i EG:s regler om val till Europaparlamentet, m.m.